

Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies

Geldend van 15-09-2021 t/m heden

Titel 3.10. Seed capital technostarters

§ 3.10.1. Algemene bepalingen

Artikel 3.10.1. Begripsomschrijvingen

1 In deze titel wordt verstaan onder:

achtergestelde vordering: vordering van een startersfonds ten laste van een technostartersvennootschap:

- a. die het startersfonds heeft verkregen door in het kader van een participatie aan de technostartersvennootschap geld ter leen te verstrekken;
- b. die met instemming van de crediteur een lagere rang inneemt dan alle andere, niet achtergestelde vorderingen op de debiteur als bedoeld in [artikel 277, tweede lid, van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek](#);
- c. waarop de debiteur krachtens een daartoe strekkende bepaling in de akte van geldlening eerst verplicht is rente en aflossing te betalen nadat alle andere op dat moment bestaande niet achtergestelde vorderingen op de debiteur zijn voldaan;
- d. terwijl ingevolge de vorenbedoelde akte van geldlening de crediteur afstand heeft gedaan van alle rechten tot verrekening van de rente en aflossing;

beheerskosten: alle kosten die een startersfonds maakt voor het verkrijgen, behouden en beëindigen van participaties, met inbegrip van de kosten van begeleiding van technostartersvennootschappen, uitgezonderd de verkrijgingprijs van de participaties;

converteerbare lening: geldlening, steeds resulterend in een achtergestelde vordering, van het startersfonds aan een technostartersvennootschap die door het startersfonds geconverteerd kan worden in aandelen in het kapitaal van de technostartersvennootschap;

deep tech technostarter: technostarter, wiens onderneming producten, processen of diensten ontwikkelt, verkoopt en levert, die zijn gebaseerd op een onderscheidende technische vinding met sector overstijgende toepassingsmogelijkheden en die voortkomen uit technologische vooruitgang of nieuw wetenschappelijk inzicht. Een deep tech technostarter is actief binnen het domein van de sleuteltechnologieën en draagt daarmee actief bij aan het voltooien van de missies uit het Missiegedreven Innovatiebeleid;

desinvesteringsperiode: periode waarbinnen het startersfonds de participaties vervreemdt of overdraagt;

eerste commerciële verkoop: eerste verkoop door een onderneming op een product- of dienstenmarkt, met uitsluiting van beperkte verkopen om de markt te testen;

eHealth technostarter: technostarter wiens onderneming producten, processen of diensten verkoopt en levert, die zijn gebaseerd op een nieuwe technische of creatieve vinding of een nieuwe toepassing van bestaande technologie onderscheidenlijk van een bestaande creatieve vinding onder meer op het gebied van ICT om gezondheid en gezondheidszorg te ondersteunen of te verbeteren, en die bijdragen aan zelfregie, zelfredzaamheid of zelfzorg van de patiënt;

eigen bijdragen: particuliere geldelijke middelen die direct of indirect door de fondspartijen in een startersfonds zijn ingebracht en die door het startersfonds daadwerkelijk zijn of worden gebruikt voor het verkrijgen van participaties;

fondsbeheerder: feitelijke uitvoerder van een fondsplan, zijnde het startersfonds of een door het startersfonds daartoe gecontracteerde derde;

fondspartij: investeerder die eigen bijdragen inbrengt in een startersfonds en die tevens samen met de andere fondspartijen als direct of indirect aandeelhouder, hoofdelijk aansprakelijk vennoot, lid of oprichter een belang heeft in het startersfonds;

fondsperiode: de periode bestaande uit de investeringsperiode en de desinvesteringsperiode, welke periodes gezamenlijk gelijk staan aan de looptijd van de lening van de Staat aan het startersfonds;

fondsplan: plan van een startersfonds tot uitvoering van een met elkaar samenhangend geheel van activiteiten die bestaan uit het verkrijgen, beheren en beëindigen van participaties en het begeleiden van de desbetreffende technostartersvennootschappen;

informal investor: een particulier die, al dan niet via een kapitaalvennootschap waarvan hij enig aandeelhouder is, voor eigen rekening en risico participeert en investeert in ondernemingen;

inkomsten: alle op geld waardeerbare voordelen die een startersfonds heeft verkregen uit een participatie, waaronder dividend, rente, aflossingen, opties, de prijs waartegen de participatie is vervreemd, de prijs waartegen de participatie door de technostartersvennootschap is ingekocht of terugbetaald en de liquidatie-uitkering;

investeringsbudget: geldelijke middelen die een startersfonds beschikbaar heeft of zal hebben en die bestemd zijn om de verkrijgingprijs van participaties te voldoen, bestaande uit de optelsom van de eigen bijdragen en het maximale bedrag van de geldlening, bedoeld in [artikel 3.10.2, derde lid](#);

investeringsperiode: periode gedurende welke een startersfonds activiteiten verricht ter verkrijging van nieuwe participaties;

participatie: risicokapitaal in de vorm van:

- a. aandelen in het kapitaal van een technostartersvennootschap die het startersfonds rechtstreeks van de technostartersvennootschap heeft verkregen tegen volstorting van die aandelen in geld, of door omzetting van een converteerbare lening,
- b. aandelen in het kapitaal van een technostartersvennootschap als bedoeld onder a in combinatie met een achtergestelde vordering, of
- c. een uit een converteerbare lening voortvloeiende achtergestelde vordering;

referentierente: referentiepercentage als bedoeld in de Mededeling van de Commissie over de herziening van de methode waarmee de referentie- en disconteringspercentages worden vastgesteld (PbEU 2008, C14), zoals laatstelijk vastgesteld voor Nederland, en vermeerderd met 4 procentpunt;

risicokapitaal: risicofinancieringsinvestering als bedoeld in artikel 21, vierde lid, van de algemene groepsvrijstellingsverordening;

startersfonds:

- a. kapitaalvennootschap, vennootschap met een afgescheiden vermogen, of rechtspersoon met een afgescheiden vermogen niet zijnde een vennootschap, ingericht naar het recht van één van de lidstaten van de Europese Unie;
- b. die blijkens de akte waarbij zijn statuten zijn vastgesteld of blijkens de overeenkomst waarbij hij is ingesteld, uitsluitend tot doel heeft het verstrekken van risicokapitaal aan technostartersvennootschappen teneinde winst te behalen, en
- c. waarin ten minste drie fondspartijen deelnemen respectievelijk samenwerken zonder dat twee of drie van hen tot dezelfde groep behoren en zonder dat één van hen een economisch of juridisch meerderheidsbelang in het fonds heeft;

technostarter: rechtspersoon die een onderneming drijft die:

- a. ten tijde van de eerste participatie op grond van deze titel minder dan zeven jaar na haar eerste commerciële verkoop actief is op een producten- of dienstenmarkt;
- b. voldoet aan de definitie van niet-beursgenoteerde kmo, bedoeld in artikel 2, onderdelen 2 en 76, en bijlage I van de algemene groepsvrijstellingsverordening; en
- c. hetzij voor eigen rekening en risico producten, processen of diensten – niet zijnde adviezen – verkoopt en levert, die zijn gebaseerd op een nieuwe technische vinding of een nieuwe toepassing van bestaande technologie,
- d. hetzij deel uitmaakt van één van de creatieve sectoren en voor eigen rekening en risico producten, processen of diensten – niet zijnde adviezen – verkoopt en levert, die zijn gebaseerd op een nieuwe creatieve vinding of op een nieuwe toepassing van een bestaande creatieve vinding;

technostartersvennootschap: een technostarter die

- a. een onderneming drijft in de vorm van een kapitaalvennootschap of in de vorm van een vennootschap met een afgescheiden vermogen waarin door een startersfonds een participatie verkregen kan worden, en
- b. zijn primaire bedrijfsactiviteiten in Nederland uitvoert,

behoudens voor zover de onderneming behoort tot de economische sectoren van landbouw, visserij, aquacultuur of scheepsbouw of tot de EGKS-sectoren;

verkrijgingsprijs: deel van het investeringsbudget waarvoor een startersfonds een participatie heeft verkregen.

- 2 Voor de toepassing van deze titel wordt als financier aangewezen een startersfonds.

§ 3.10.2. Seed capital startersfondsen

Artikel 3.10.2. Subsidieverstrekking

- 1 De minister verstrekt op aanvraag subsidie aan een startersfonds voor het uitvoeren van een fondsplan.
- 2 Indien sprake is van een specifieke openstelling voor fondsplannen voor eHealth technostarters, verstrekt de minister op aanvraag subsidie aan een startersfonds voor het uitvoeren van een fondsplan, waarbij minimaal 50 procent van het investeringsbudget bestemd is voor het verkrijgen van participaties in eHealth technostarters.
- 3 Indien sprake is van een specifieke openstelling voor fondsplannen voor deep tech technostarters, verstrekt de minister op aanvraag subsidie aan een startersfonds voor het uitvoeren van een fondsplan, waarbij minimaal 75 procent van het investeringsbudget bestemd is voor het verkrijgen van participaties in deep tech technostarters.
- 4 De subsidie wordt verleend in de vorm van een geldlening.
- 5 De beschikking tot verlening van een subsidie kan worden verleend onder voorwaarden die zijn gericht op het wegnemen of beperken van risico's die aan de subsidieverstrekking, bedoeld in het eerste en tweede lid, verbonden kunnen zijn.

Artikel 3.10.3. Subsidievoorwaarden

- 1 In de overeenkomst van geldlening wordt bepaald dat:
  - a. de financier een deel van de inkomsten uit participaties overboekt aan de minister;
  - b. de financier geen andere activiteiten verricht dan de uitvoering van het fondsplan.
- 2 In de overeenkomst van geldlening kunnen bepalingen worden opgenomen die strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie.

Artikel 3.10.4. Hoogte subsidie

De geldlening die op grond van de overeenkomst van geldlening ten hoogste kan worden geleend, bedraagt 50 procent van het investeringsbudget, doch ten hoogste € 10.000.000 per subsidieontvanger.

Artikel 3.10.5. Verdeling subsidieplafond

De minister verdeelt het subsidieplafond op volgorde van rangschikking van de aanvragen.

Artikel 3.10.6. Adviescommissie

- 1 Er is een Adviescommissie seed capital technostarters die tot taak heeft de minister op zijn verzoek te adviseren omtrent de afwijzingsgronden, bedoeld in de artikelen 22 en 24 van het besluit en in artikel 3.10.7, en de rangschikkingscriteria, bedoeld in artikel 3.10.8.
- 2 De commissie bestaat uit ten minste vier en ten hoogste negen leden.
- 3 De voorzitter en de andere leden worden door de minister voor een termijn van ten hoogste drie jaar benoemd.

Artikel 3.10.7. Afwijzingsgronden

- 1 De minister beslist afwijzend op een aanvraag indien:
  - a. onvoldoende aannemelijk is dat de financier gedurende de fondsperiode daadwerkelijk beschikt over de middelen die de financier aan het investeringsbudget bijdraagt of over de middelen ter dekking van de beheerskosten;
  - b. onvoldoende vertrouwen bestaat dat de betrokkenen de capaciteiten hebben voor het verkrijgen van participaties en voor het beheer hiervan op een wijze zoals bij participatiefondsen gebruikelijk is;
  - c. een fondsplan niet is gebaseerd op de uitgangspunten dat:
    - 1°. een financier participaties verkrijgt gedurende een investeringsperiode van ten hoogste zes jaar, en deze uiterlijk zes jaar na afloop van de investeringsperiode vervreemdt;
    - 2°. de totale verkrijgingprijs van de participaties die gedurende de fondsperiode in één technostartersvennootschap wordt geïnvesteerd, ten minste € 100.000 en ten hoogste € 3.500.000 bedraagt;
    - 3°. de gemiddelde totale verkrijgingprijs van de participaties die een financier gedurende de investeringsperiode per technostartersvennootschap investeert, over alle technostartersvennootschappen genomen ten hoogste € 2.000.000 bedraagt;
    - 4°. de middelen die door een financier over een periode van twaalf maanden aan een technostartersvennootschap worden verstrekt ten hoogste € 2.000.000 bedragen;
    - 5°. de beheerskosten jaarlijks ten hoogste 5 procent bedragen van het investeringsbudget;
    - 6°. de fondsbeheerder voor zijn werkzaamheden een beloning verkrijgt die afhankelijk is van zijn individuele prestatie;
    - 7°. de relatieve omvang van achtergestelde vorderingen zodanig wordt beperkt dat aan het einde van de fondsperiode ten hoogste 50 procent van het totaal van de verkrijgingprijzen van alle participaties betrekking heeft op achtergestelde vorderingen;
    - 8°. voor achtergestelde vorderingen een rente wordt bedongen die ten minste gelijk is aan de referentierente;
    - 9°. de participaties verkregen worden in technostartersvennootschappen waarvan de rentabiliteits- en continuïteitsperspectieven ten minste redelijk zijn;
    - 10°. bij de beslissing van de financier inzake de verkrijging van een participatie rekening wordt gehouden met het ondernemingsplan van de desbetreffende technostartersvennootschap;
    - 11°. de participaties verkregen worden in technostartersvennootschappen waaraan niet eerder door een participatiemaatschappij risicokapitaal is verstrekt, behoudens indien:
      - deze participatiemaatschappij een financier is en voor zover het totaal aan verkrijgingprijzen van de participaties die alle financiers gezamenlijk in de technostartersvennootschap investeren, niet boven € 3.500.000 uitkomt;
      - deze participatiemaatschappij naar het oordeel van de Minister niet in staat is nieuwe participaties in de technostartersvennootschap te verkrijgen, voor zover als gevolg van de nieuwe participatie door het startersfonds het totaal aan risicokapitaal dat verstrekt is aan de technostartersvennootschap door alle participatiemaatschappijen en de financier gezamenlijk, niet boven € 3.500.000 uitkomt, of
      - deze participatiemaatschappij een informal investor is;
    - 12°. de financier uitsluitend vervolginvesteringen doet in een technostarter, indien voldaan is aan de voorwaarden van artikel 21, zesde lid, van de algemene groepsvrijstellingsverordening en, ingeval de desbetreffende technostarter ten tijde van de vervolginvestering zeven jaar of langer na de eerste commerciële verkoop actief is op een producten- of dienstenmarkt, de financier tevens het minimale

particuliere deelnemingspercentage, opgenomen in artikel 21, tiende lid, van de algemene groepsvrijstellingsverordening, bereikt, overeenkomstig artikel 21, tiende en elfde lid, van de algemene groepsvrijstellingsverordening;

- d. het fondsplan onvoldoende is onderbouwd;
  - e. onvoldoende vertrouwen bestaat dat het fondsplan naar behoren wordt uitgevoerd;
  - f. de belangen van de Staat kunnen worden geschaad.
- 2 Artikel 23, onderdeel b, van het besluit is niet van toepassing.
- 3 Indien een starterfonds een aanvraag die betrekking heeft op het uitvoeren van een fondsplan voor eHealth technostarters, onder zowel een generieke openstelling voor fondsplannen voor technostarters als onder een gelijktijdige specifieke openstelling voor fondsplannen voor eHealth technostarters heeft ingediend, en dit fondsplan op basis van de rangschikking en hoogte van het subsidieplafond bij beide openstellingen in aanmerking komt voor subsidiëring, beslist de minister afwijzend op de aanvraag onder de generieke openstelling.

Artikel 3.10.8. Rangschikkingscriteria

- 1 De minister rangschikt de aanvragen waarop niet afwijzend is beslist, hoger, naarmate:
- a. de aanvrager meer kan steunen op relevante ervaring en deskundigheid. Dit blijkt uit:
    - 1°. de ervaring en deskundigheid van management en direct betrokkenen op financieel gebied;
    - 2°. de ervaring en deskundigheid van management en direct betrokkenen met betrekking tot business aspecten van technostarters;
    - 3°. de omvang en toegevoegde waarde van relatienetwerk;
    - 4°. de diversiteit in de samenstelling van het fondsmanagement;
  - b. het fondsplan doelmatiger is ingericht en meer bijdraagt aan de opbouw van succesvolle ondernemingen door technostartervennootschappen. Dit blijkt uit:
    - 1°. de kwaliteit van het plan en de mate van zekerheid dat het plan ook daadwerkelijk zal worden uitgevoerd;
    - 2°. de prijskwaliteitsverhouding en efficiency;
    - 3°. het financieel-economisch rendement;
  - c. het fondsplan effectiever is in relatie tot de doelstelling van de regeling. Dit blijkt uit:
    - 1°. de mate van maatschappelijk rendement;
    - 2°. de mate waarin het fondsplan vernieuwend is.
- 2 Voor de rangschikking wegen de in het eerste lid vermelde criteria even zwaar.

Artikel 3.10.9. Termijn voor sluiten overeenkomst

De in artikel 30, eerste lid, van het besluit genoemde termijn waarbinnen een overeenkomst tot stand moet zijn gekomen, kan, indien dit naar het oordeel van de minister redelijkerwijs geoorloofd is, met maximaal acht weken verlengd worden.

Artikel 3.10.10. Vergoeding

- 1 De vergoeding, bedoeld in artikel 33, tweede lid, van het besluit, verschilt al naar gelang de inkomsten door de financier worden ontvangen in één van de volgende perioden:
- a. periode A: vanaf het tot stand komen van deze overeenkomst van geldlening totdat het totaal van de door de financier uit de participaties verkregen inkomsten na aftrek van het totaal van de aan de Staat overgeboekte bedragen gelijk is aan de eigen bijdragen voor de verkregen participaties, gemeten aan het einde van de fondsperiode;
  - b. periode B: vanaf het einde van periode A totdat het totaal van de aan de Staat overgeboekte bedragen gelijk is aan het totaal op grond van de overeenkomst van lening opgenomen bedrag, gemeten aan het einde van de fondsperiode;
  - c. periode C: vanaf het einde van periode B tot het einde van de fondsperiode.
- 2 De vergoeding, bedoeld in artikel 33, tweede lid, van het besluit, bedraagt:
- a. in periode A: 20 procent van de inkomsten;
  - b. in periode B: 50 procent van de inkomsten;
  - c. in periode C: 20 procent van de inkomsten.

De percentages, bedoeld in de onderdelen a, b en c, worden naar rato verlaagd, indien de geldlening minder dan de helft van het investeringsbudget uitmaakt.

- 3 De minister kan de hoogte van de vergoeding, bedoeld in het tweede lid, per periode A, B en C, afwijkend vaststellen, indien de financier in strijd heeft gehandeld met hetgeen in deze regeling of in de overeenkomst tot geldlening, bedoeld in artikel 3.10.3, is bepaald.

Artikel 3.10.11. Modelovereenkomst

Het model voor een overeenkomst van geldlening is opgenomen in bijlage 3.10.1.

Artikel 3.10.12. Informatieverplichtingen

- 1 Een aanvraag voor subsidie als bedoeld in artikel 3.10.2, eerste en tweede lid, bevat ten minste de gegevens, bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de algemene groepsvrijstellingsverordening.
- 2 Onverminderd het eerste lid bevat een aanvraag voor subsidie als bedoeld in artikel 3.10.2, eerste en tweede lid, ten minste:
  - a. gegevens over de aanvrager, waaronder de naam van de organisatie, het nummer waarmee de onderneming is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel, het post- en bezoekadres en het rekeningnummer;
  - b. gegevens over de contactpersoon bij de aanvrager, waaronder de naam, het telefoonnummer en het e-mailadres;
  - c. een fondsplan, inclusief de start- en einddatum en de omvang van de gevraagde subsidie;
  - d. een financieel plan, waaronder de investeringsbegroting en een begroting van de beheerskosten;
  - e. bewijsstukken, waaruit blijkt dat de aanvrager financiële toezeggingen heeft verkregen ter hoogte van minimaal vijftig procent van de som van de eigen bijdragen en de beheerskosten; en
  - f. de juridische documentatie van het startersfonds.

§ 3.10.3. Seed business angel fondsen**Artikel 3.10.12a. Begripsomschrijvingen**

- 1 In deze paragraaf wordt verstaan onder:

eigen bijdragen: geldelijke middelen, met een minimum van € 100.000 per fondspartij, die door de fondspartijen in een seed business angel fonds zijn ingebracht en die door het seed business angels fonds daadwerkelijk zijn of worden gebruikt voor het verkrijgen van participaties;

fondspartij: investeerder die eigen bijdragen inbrengt in een seed business angel fonds en die tevens samen met ten minste één andere fondspartij als aandeelhouder, hoofdelijk aansprakelijk vennoot, lid of oprichter een belang heeft in het seed business angel fonds;

seed business angel fonds:

- a. kapitaalvennootschap, vennootschap met een afgescheiden vermogen, of rechtspersoon met een afgescheiden vermogen niet zijnde een vennootschap, ingericht naar het recht van één van de lidstaten van de Europese Unie,
  - b. die blijkens de akte waarbij zijn statuten zijn vastgesteld of blijkens de overeenkomst waarbij hij is ingesteld uitsluitend tot doel heeft het verstrekken van risicokapitaal aan technostartersvennootschappen teneinde winst te behalen, en
  - c. waarin ten minste twee fondspartijen die informal investor zijn deelnemen respectievelijk samenwerken, zonder dat zij tot dezelfde groep behoren en zonder dat één van hen een economisch of juridisch meerderheidsbelang in het fonds heeft.
- 2 Voor de toepassing van deze paragraaf wordt verstaan onder startersfonds: seed business angel fonds.
  - 3 Voor de toepassing van deze paragraaf wordt als financier aangewezen een seed business angel fonds.

Artikel 3.10.12b. Subsidieverstrekking

- 1 De minister verstrekt op aanvraag subsidie aan een seed business angel fonds voor het uitvoeren van een fondsplan.
- 2 De subsidie wordt verleend in de vorm van een geldlening.
- 3 De beschikking tot verlening van een subsidie kan worden verleend onder voorwaarden die zijn gericht op het wegnemen of beperken van risico's die aan de subsidieverstrekking, bedoeld in het eerste lid, verbonden kunnen zijn.

Artikel 3.10.12c. Subsidievoorwaarden en zekerheidsstelling

- 1 De subsidievoorwaarden uit artikel 3.10.3 zijn van overeenkomstige toepassing op een seed business angel fonds.
- 2 In de overeenkomst van geldlening wordt bepaald dat de financier tot zekerheid van nakoming van het in die overeenkomst bepaalde aan de Staat een pandrecht verstrekt op de aandelen en achtergestelde vorderingen die in het kader van een participatie zijn verkregen.

Artikel 3.10.12d. Subsidievoorwaarde

De geldlening die op grond van de overeenkomst van geldlening ten hoogste kan worden geleend, bedraagt maximaal 50 procent van het investeringsbudget.

Artikel 3.10.12e. Maximum subsidiebedrag

Het maximum subsidiebedrag bedraagt € 1.000.000 per subsidieontvanger.

Artikel 3.10.12f. Adviescommissie

- 1 In aanvulling op artikel 3.10.6 heeft een afvaardiging van de Adviescommissie seed capital technostarters tot taak de minister op zijn verzoek te adviseren omtrent de afwijzingsgronden, bedoeld in artikel 22 en 24 van het besluit en in artikel 3.10.12g.
- 2 De afvaardiging, bedoeld in het eerste lid, bestaat uit drie leden.

Artikel 3.10.12g. Afwijzingsgronden

- 1** De minister beslist afwijzend op een aanvraag indien:
- a. onvoldoende aannemelijk is dat de financier gedurende de fondsperiode daadwerkelijk beschikt over de middelen die de financier aan het investeringsbudget bijdraagt of over de middelen ter dekking van de beheerskosten;
  - b. onvoldoende vertrouwen bestaat dat de betrokkenen de capaciteiten hebben voor het verkrijgen van participaties en voor het beheer hiervan op een wijze zoals bij participatiefondsen gebruikelijk is;
  - c. een fondsplan niet is gebaseerd op de uitgangspunten dat:
    - 1.° een financier participaties verkrijgt gedurende een investeringsperiode van ten hoogste zes jaar, en deze uiterlijk zes jaar na afloop van de investeringsperiode vervreemdt;
    - 2.° de totale verkrijgingsprijs van de participaties die gedurende de fondsperiode in één technostartersvennootschap wordt geïnvesteerd, ten minste € 50.000 en ten hoogste € 500.000 bedraagt;
    - 3.° de gemiddelde totale verkrijgingsprijs van de participaties die een financier gedurende de investeringsperiode per technostartersvennootschap investeert, over alle technostartersvennootschappen genomen ten hoogste € 350.000 bedraagt;
    - 4.° de relatieve omvang van achtergestelde vorderingen zodanig wordt beperkt dat aan het eind van de fondsperiode ten hoogste 25 procent van het totaal van de verkrijgingsprijzen van alle participaties betrekking heeft op achtergestelde vorderingen;
    - 5.° voor achtergestelde vorderingen een rente wordt bedongen die ten minste gelijk is aan de referentierente;
    - 6.° de participaties verkregen worden in technostartersvennootschappen waarvan de rentabiliteits- en continuïteitsperspectieven ten minste redelijk zijn;
    - 7.° de participaties verkregen worden in meerdere, van elkaar onafhankelijke technostartersvennootschappen;
    - 8.° bij de beslissing van de financier inzake de verkrijging van participaties rekening wordt gehouden met het ondernemingsplan van de desbetreffende technostartersvennootschap;
    - 9.° de participaties verkregen worden in technostartersvennootschappen waaraan niet eerder door een andere participatiemaatschappij risicokapitaal is verstrekt, behoudens indien:
      - deze participatiemaatschappij een ander seed business angel fonds is en voor zover het totaal aan verkrijgingsprijzen van de participaties die de seed business angel fondsen gezamenlijk in de technostarter investeren niet boven de € 500.000 uitkomt;
      - deze participatiemaatschappij, niet zijnde een financier, risicokapitaal voor Proof of Concept doeleinden heeft verstrekt; of
      - deze participatiemaatschappij een informal investor is;
    - 10.° de financier uitsluitend vervolginvesteringen doet in een technostarter, indien voldaan is aan de voorwaarden van artikel 21, zesde lid, van de algemene groepsvrijstellingsverordening en, ingeval de desbetreffende technostarter ten tijde van de vervolginvestering zeven jaar of langer na de eerste commerciële verkoop actief is op een producten- of dienstenmarkt, de financier tevens het minimale particuliere deelnemingspercentage, opgenomen in artikel 21, tiende lid, van de algemene groepsvrijstellingsverordening, bereikt, overeenkomstig artikel 21, tiende en elfde lid, van de algemene groepsvrijstellingsverordening;
  - d. het fondsplan onvoldoende is onderbouwd;
  - e. het fondsplan onvoldoende bijdraagt aan de opbouw van succesvolle ondernemingen door technostartersvennootschappen;
  - f. het fondsplan onvoldoende doelmatig is ingericht;
  - g. onvoldoende vertrouwen bestaat dat het fondsplan naar behoren wordt uitgevoerd;
  - h. de aanvrager onvoldoende relevante ervaring of deskundigheid heeft;
  - i. de gedragslijn, bedoeld in artikel 3.10.12k, tweede lid, onvoldoende vertrouwen geeft dat hiermee belangenverstremming voorkomen kan worden;
  - j. de belangen van de Staat kunnen worden geschaad.
- 2** Artikel 23, onderdeel b, van het besluit is niet van toepassing.

Artikel 3.10.12h. Verdeling van het subsidieplafond

De minister verdeelt het subsidieplafond op volgorde van binnenkomst van de aanvragen.

Artikel 3.10.12ha. Termijn voor sluiten overeenkomst

De in artikel 30, eerste lid, van het besluit genoemde termijn waarbinnen een overeenkomst tot stand moet zijn gekomen, kan, indien dit naar het oordeel van de minister redelijkerwijs geoorloofd is, met maximaal acht weken verlengd worden.

Artikel 3.10.12i. Vergoeding

Artikel 3.10.10 is van overeenkomstige toepassing op een seed business angel fonds.

Artikel 3.10.12j. Modelovereenkomst

Het model voor een overeenkomst is opgenomen in bijlage 3.10.2.

Artikel 3.10.12k. Informatieverplichtingen

- 1 Een aanvraag voor subsidie als bedoeld in [artikel 3.10.12b, eerste lid](#), bevat de gegevens, bedoeld in [artikel 3.10.12](#).
- 2 In aanvulling op het eerste lid gaat de aanvraag voor subsidie vergezeld van een op schrift gestelde gedragslijn van het seed business angel fonds, waarin is opgenomen hoe het ontstaan van belangenverstrengeling wordt voorkomen en welke maatregelen in dit verband getroffen worden.

§ 3.10.4. Slotbepalingen**3.10.12l. Evaluatieverplichting**

- 1 De subsidieontvanger verleent medewerking aan een evaluatie van de doeltreffendheid en effecten van de door hem op grond van deze titel uitgevoerde activiteiten, voor zover medewerking redelijkerwijs van hem kan worden verlangd.
- 2 De verplichting, bedoeld in het eerste lid, geldt gedurende vijf jaar na de dag, waarop subsidie wordt vastgesteld.

Artikel 3.10.13

De subsidie, bedoeld in [artikel 3.10.2](#) en [artikel 3.10.12b](#), bevat staatssteun en wordt gerechtvaardigd door artikel 21 van de algemene groepsvrijstellingsverordening.

Artikel 3.10.13a. Overgangsrecht

- 1 Voor een startersfonds waaraan op grond van [artikel 4.3 van de Subsidieregeling starten, groeien en overdragen van ondernemingen](#) een subsidie is verstrekt voor het tijdstip van de inwerkingtreding van de regeling van de Minister van Economische Zaken van 9 juli 2014 tot wijziging van de Subsidieregeling starten, groeien en overdragen van ondernemingen in verband met actualisatie van de subsidiemodule Seed capital technostarters (Stcrt. 2014, 19382) en waarvoor de overeenkomst van geldlening, bedoeld in [artikel 4.5 van de Subsidieregeling starten, groeien en overdragen van ondernemingen](#), nog geldig is, blijft die regeling van toepassing, zoals die gold voor dat tijdstip.
- 2 Op verzoek van een startersfonds als bedoeld in het eerste lid kan de overeenkomst van geldlening worden aangepast overeenkomstig het model opgenomen in [bijlage 3.10.1](#), indien de aanpassing heeft plaatsgevonden binnen vier maanden na het in het eerste lid bedoelde tijdstip.
- 3 Het tweede lid is niet van toepassing met betrekking tot het bepaalde in [bijlage 3.10.1](#), artikel 5, eerste lid, onderdeel c.
- 4 Voor een startersfonds waaraan op grond van [artikel 2, eerste lid, van de Regeling seed capital technostarters](#), zoals die gold voor 1 januari 2009, een subsidie is verstrekt en waarvoor de overeenkomst tot geldlening, bedoeld in artikel 2, tweede lid, van die regeling nog geldig is, kan de overeenkomst tot geldlening op verzoek van het startersfonds worden aangepast overeenkomstig het model opgenomen in [bijlage 3.10.1](#), indien de aanpassing heeft plaatsgevonden binnen vier maanden na de inwerkingtreding van de regeling van de Minister van Economische Zaken van 4 september 2014, tot wijziging van de Regeling nationale EZ-subsidies in verband met het opnemen van een overgangsbepaling in titel 3.10 (Stcrt. 2014, 25439).
- 5 Het vierde lid is niet van toepassing met betrekking tot het bepaalde in [bijlage 3.10.1, artikel 5, eerste lid, onderdeel c](#).

Artikel 3.10.13b. Vervalbepaling deep tech technostarter

Met ingang van 1 januari 2022:

- a. vervalt in [artikel 3.10.1, eerste lid](#), de begripsbepaling 'deep tech technostarter';
- b. vervalt in [artikel 3.10.2](#) het derde lid, onder vernummering van het vierde en vijfde lid tot derde en vierde lid;
- c. vervalt dit artikel.

Artikel 3.10.14. Vervaltermijn

Deze titel, [bijlage 3.10.1](#) en [bijlage 3.10.2](#) vervallen met ingang van 1 juli 2024, met dien verstande dat deze van toepassing blijven op subsidies die voor die datum zijn verleend.

1. Krachtens artikel 6.3 van de Comptabiliteitswet 2016 hebben EZK en LNV bij rechtspersonen, commanditaire vennootschappen, vennootschappen onder firma en natuurlijke personen die een beroep of bedrijf uitoefenen aan wie door de Staat of een derde voor rekening of risico van de Staat rechtstreeks of middellijk een subsidie, een lening of garantie wordt verstrekt het recht kennis te nemen van (interne) jaarrekeningen, jaarverslagen en daaraan toegevoegde overige gegevens, verantwoordingen, gegevens en documenten nodig voor vaststelling van subsidies, leningen en garanties en verslagen van onderzoeken van accountants hiernaar en naar aanleiding hiervan nadere inlichtingen in te winnen en zijn EZK en LNV bevoegd inzage te vorderen in de controledossiers van de accountant die de betreffende bescheiden heeft gecontroleerd om te bepalen of bij de vaststelling kan worden gesteund op de door deze accountant uitgevoerde controle. Met betrekking tot het verlenen van inzage in het controledossier kan de accountant zich niet beroepen op de omstandigheid dat hij op grond van andere bij of krachtens de wet opgelegde verplichtingen tot geheimhouding is verplicht van in dit dossier opgenomen vertrouwelijke gegevens. EZK en LNV zijn bevoegd van stukken inzake de betreffende controle uit de controledossiers kopieën te maken.

2. Mosquera, J. en J.M.G. Hol, 2012. Emissiefactoren methaan, iachgas en PM2,5 voor stalsystemen, inclusief toelichting, Livestock Research, Wageningen UR, Rapport 496. Referentiestallen gelijk verondersteld aan categorie overige huisvesting-categorieën.
↵
3. Deze referentie is gebaseerd op de voorlopige getallen van klimaatonderzoek van Wageningen University & Research (WUR) dat in 2021 gepubliceerd wordt.
↵
4. Innoveren met een missie – Integrale Kennis- en Innovatieagenda (2019), te raadplegen via <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/03/12/innoveren-met-een-missie>
↵
5. Ibid.
↵
6. Roadmap Aeronautics 2020 – 2025, LRN, Topsector HTSM (2020). Te raadplegen via: <https://luchtenruimtevaart.nl/wp-content/uploads/2020/09/HTSM-Roadmap-Aeronautics-2020-2025-Final-2020-08-31.pdf>
↵
7. Roadmap Automotive 2020–2030, Topsector HTSM (2020). Te raadplegen via: <https://www.hollandhightech.nl/sites/www.hollandhightech.nl/files/Documenten/Roadmaps/Roadmap-Automotive-v1.1-signed.pdf>
↵
8. <https://www.maritiemland.nl/wp-content/uploads/2021/03/210311-CONCEPT-UITWERKING-MARITIEM-MASTERPLAN-.pdf>
↵
9. Zie Ontwerpakkoord Duurzame Luchtvaart (2019). Te raadplegen via https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2019Z06026&did=2019D12525
↵
10. Roadmap Automotive 2020-2030, Topsector HTSM (2020). Te bereiken via <https://www.hollandhightech.nl/sites/www.hollandhightech.nl/files/Documenten/Roadmaps/Roadmap-Automotive-v1.1-signed.pdf>.
↵
11. Het Europees Klimaatplan 2030, Planbureau voor de Leefomgeving (2020). Te bereiken via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/11/03/pbl-het-europees-klimaatplan>
↵
12. De Europese Green Deal, Europese Commissie (2019). Te bereiken via <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1588580774040&uri=CELEX:52019DC0640>
↵
13. Safe Road Transport Roadmap Towards Vision Zero: Roads without Victims Status: Final draft Date: 28.02.2019 ERTRAC Working Group: Road Transport Safety & Security. Te bereiken via (ERTRAC-Road-Safety-Roadmap-2019.pdf)
↵
14. Ontwerpakkoord Duurzame Luchtvaart (2019) tussen Bedrijven en instellingen samen met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, te raadplegen via https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2019Z06026&did=2019D12525
↵
15. Slim én Duurzaam. Actieplan Luchtvaart Nederlandse industrie en kennisinstellingen (2018), te raadplegen via https://luchtenruimtevaart.nl/wp-content/uploads/2020/09/LuchtvaartNederland_InnovatiefDuurzaam_FINAL.pdf
↵
16. Ontwerp Actieprogramma Hybride Elektrisch Vliegen, (2019). Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2019). Te raadplegen via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/03/05/bijlage-1-ontwerp-ahav>
↵
17. Roadmap Aeronautics 2020 – 2025, LRN, Topsector HTSM. Te raadplegen via <https://luchtenruimtevaart.nl/wp-content/uploads/2020/09/HTSM-Roadmap-Aeronautics-2020-2025-Final-2020-08-31.pdf>
↵
18. Ontwerp Actieprogramma Hybride Elektrisch Vliegen, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2019). Te raadplegen via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/03/05/bijlage-1-ontwerp-ahav>

↵

19. Klimaatakkoord voor Nederland (2019). Te raadplegen via <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord>

↵

20. Kennis en innovatieagenda 2019, Deel-KIA Toekomstbestendige Mobiliteitssystemen. Te raadplegen via <https://topsectorlogistiek.nl/2019/10/14/deel-kia-toekomstbestendige-mobiliteitssystemen-2/>

↵

21. Hier invoegen: een korte omschrijving van het vernieuwings- of vroegefasetraject.

↵

22. Hier invoegen: een concrete datum.

↵

23. Hier invoegen: het bedrag dat Ondergetekende voornemens is te verstrekken en tevens minimaal het bedrag waarvoor de Ondernemer Vroegefasefinanciering aanvraagt.

↵

24. Indien er sprake is van een rechtspersoon in oprichting het volgende opnemen: [naam]), i.o., vertegenwoordigd door de volgende persoon/personen [naam, adres]. NB Tevens wordt bij deze standaardbepalingen voorzien in een bepaling die meebrengt dat de uitvoeringsovereenkomst niet in werking zal treden indien niet voor de in die overeenkomst aangegeven datum is gebleken van bekrachtiging van de overeenkomst door de inmiddels opgerichte rechtspersoon. Dit houdt in dat dan moet worden aangegeven voor welke datum de uitvoeringsovereenkomst bekrachtigd moet zijn door de rechtspersoon Zie voor de in dat geval op te nemen standaardbepaling artikel 13a.

↵

25. Idem indien sprake is van een rechtspersoon in oprichting.

↵

26. Indien de MKB-ondernemer een kleine onderneming in stand houdt: 45%.

↵

27. De eerste tranche bedraagt 1/3 deel van het maximaal ter leen te verstrekken bedrag.

↵

28. Indien Leningnemer een kleine onderneming in stand houdt: $100/45 * \text{het bedrag van de eerste tranche}$.

↵

29. Datum: 2 jaar na datum inwerkingtreding.

↵

30. 5% + referentierente zoals die is ten tijde van de subsidiebeschikking.

↵

31. Indien de MKB-ondernemer een kleine onderneming in stand houdt: 45%.

↵

32. De eerste termijn wordt afgelost twee jaar en zes maanden na de datum gemeld in artikel 15, eerste lid.

↵

33. NB Het kan zijn dat deze datum meebrengt dat de datum in artikel 4, eerste lid, moet worden aangepast zodat zeker is dat de betaling van de eerste tranche tijdig kan plaatsvinden.

↵

34. Krachtens de Comptabiliteitswet 2001 (artikelen 43, 43a) heeft EZ bij rechtspersonen, commanditaire vennootschappen, vennootschappen onder firma en natuurlijke personen die een beroep of bedrijf uitoefenen aan wie door de Staat of een derde voor rekening of risico van de Staat rechtstreeks of middellijk een subsidie, een lening of garantie wordt verstrekt het recht kennis te nemen van jaarrekeningen, jaarverslagen en daaraan toegevoegde overige gegevens, verantwoordingen, gegevens en documenten nodig voor vaststelling van subsidies, leningen en garanties en verslagen van onderzoeken van accountants hiernaar en naar aanleiding hiervan nadere inlichtingen in te winnen en is EZ bevoegd inzage te vorderen in de controledossiers van de accountant die de betreffende bescheiden heeft gecontroleerd om te bepalen of bij de vaststelling kan worden gesteund op de door deze accountant uitgevoerde controle. Met betrekking tot het verlenen van inzage in het controledossier kan de accountant zich niet beroepen op de omstandigheid dat hij op grond van andere bij of krachtens de wet opgelegde verplichtingen tot geheimhouding is verplicht van in dit dossier opgenomen vertrouwelijke gegevens. De Minister van Economische Zaken is bevoegd van stukken inzake de betreffende controle uit de controledossiers kopieën te maken.

↵

35. Indien er sprake is van een rechtspersoon in oprichting het volgende opnemen: [naam]], i.o., vertegenwoordigd door de volgende persoon/personen [naam, adres]. NB Tevens wordt bij deze standaardbepalingen voorzien in een bepaling die meebrengt dat de uitvoeringsovereenkomst niet in werking zal treden indien niet voor de in die overeenkomst aangegeven datum is gebleken van bekrachtiging van de overeenkomst door de inmiddels opgerichte rechtspersoon. Dit houdt in dat dan moet worden aangegeven voor welke datum de uitvoeringsovereenkomst bekrachtigd moet zijn door de rechtspersoon Zie voor de in dat geval op te nemen standaardbepaling artikel 13a.
- ↵
36. Idem indien sprake is van een rechtspersoon in oprichting.
- ↵
37. De eerste tranche bedraagt 1/3 deel van het maximaal ter leen te verstrekken bedrag.
- ↵
38. Datum: 2 jaar na datum inwerkingtreding.
- ↵
39. 5% + referentierente zoals die is ten tijde van de subsidiebeschikking
- ↵
40. De eerste termijn wordt afgelost drie jaar na de datum gemeld in artikel 15, eerste lid,
- ↵
41. NB Het kan zijn dat deze datum meebrengt dat de datum in artikel 4, eerste lid, moet worden aangepast zodat zeker is dat de betaling van de eerste tranche tijdig kan plaatsvinden.
- ↵
42. Krachtens de Comptabiliteitswet 2001 (artikelen 43, 43a) heeft EZ bij rechtspersonen, commanditaire vennootschappen, vennootschappen onder firma en natuurlijke personen die een beroep of bedrijf uitoefenen aan wie door de Staat of een derde voor rekening of risico van de Staat rechtstreeks of middellijk een subsidie, een lening of garantie wordt verstrekt het recht kennis te nemen van jaarrekeningen, jaarverslagen en daaraan toegevoegde overige gegevens, verantwoordingen, gegevens en documenten nodig voor vaststelling van subsidies, leningen en garanties en verslagen van onderzoeken van accountants hiernaar en naar aanleiding hiervan nadere inlichtingen in te winnen en is EZ bevoegd inzage te vorderen in de controledossiers van de accountant die de betreffende bescheiden heeft gecontroleerd om te bepalen of bij de vaststelling kan worden gesteund op de door deze accountant uitgevoerde controle. Met betrekking tot het verlenen van inzage in het controledossier kan de accountant zich niet beroepen op de omstandigheid dat hij op grond van andere bij of krachtens de wet opgelegde verplichtingen tot geheimhouding is verplicht van in dit dossier opgenomen vertrouwelijke gegevens. De Minister van Economische Zaken is bevoegd van stukken inzake de betreffende controle uit de controledossiers kopieën te maken.
- ↵
43. Deze lijst is gebaseerd op de lijst met een inventarisatie van kansrijke beroepen van het UWV. Deze is te vinden op www.werk.nl/arbeidsmarkt/informatie/kansen-arbeidsmarkt/kansrijke-beroepen. UWV maakt regelmatig een update. Voor deze regeling is gebruik gemaakt van de versie van juni 2021.
- ↵
44. <https://www.klimaatakkoord.nl/klimaatakkoord/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord>
- ↵
45. <https://www.klimaatakkoord.nl/themas/kennis--en-innovatieagenda/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip6-sluiting-van-industriële-ketens>
- ↵
46. <https://www.klimaatakkoord.nl/themas/kennis--en-innovatieagenda/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip7-een-co2-vrij-industrieel-warmtesysteem>
- ↵
47. <https://www.klimaatakkoord.nl/themas/kennis--en-innovatieagenda/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip8-elektrificatie-en-radicaal-vernieuwde-processen>
- ↵
48. <https://www.klimaatakkoord.nl/themas/kennis--en-innovatieagenda/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip-13-een-robuust-en-maatschappelijk-gedragen-energiesysteem>
- ↵
49. <https://www.topsectorenergie.nl/missies-energietransitie-en-duurzaamheid>
- ↵
50. EUR-Lex - 52016PC0767R(01) - EN - EUR-Lex (europa.eu)

- ↵
51. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/circulaire-economie/nederland-circulair-in-2050>
- ↵
52. Uitvoeringsprogramma CE. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/circulaire-economie/documenten/rapporten/2019/02/08/uitvoeringsprogramma-2019-2023>
- ↵
53. <https://kia-ce.nl/wp-content/uploads/2021/02/KIA-Circulaire-Economie-versie-2.0-def-15-oktober-2019.pdf>
- ↵
54. Integrale Kennis en Innovatie Agenda Energie & Klimaat. <https://www.klimaatakkoord.nl/themas/kennis--en-innovatieagenda/documenten/publicaties/2019/03/12/innoveren-met-een-missie>
- ↵
55. Meer informatie over de 3 MMIP's en voorbeeldprojecten zijn beschikbaar op <https://kia-ce.nl>.
- ↵
56. Planbureau voor de Leefomgeving (2019), Circulaire economie in kaart, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving. <https://www.pbl.nl/publicaties/circulaire-economie-in-kaart>
- ↵
57. Deze waardeketens worden vertegenwoordigd door de 5 Transitieagenda's Biomassa & Voedsel, Bouw, Consumentengoederen, Kunststoffen en Maakindustrie, die in 2018 zijn gelanceerd. Zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/circulaire-economie/nederland-circulair-in-2050>.
- ↵
58. Zie <https://www.nwo.nl/documents/nwo/topsectoren/energie-2018-2019>
- ↵
59. Min. EZK 2019, Kamerbrief over de voortgang uitvoering routekaart windenergie op zee 2030 (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/04/05/kamerbrief-over-de-voortgang-uitvoering-routekaart-windenergie-op-zee-2030>)
- ↵
60. Min. EZK 2018, Kamerbrief over missiegedreven innovatiebeleid met impact, 2018 (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/13/kamerbrief-naar-missiegedreven-innovatiebeleid-met-impact>)
- ↵
61. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip-1-hernieuwbare-elektriciteit-op-zee>
- ↵
62. Eerste toepassing: het demonstreren van de oplossing in een operationele commerciële omgeving. Hierbij gaat het nog niet om grootschalige uitrol van de innovatie maar om bijvoorbeeld het implementeren van de innovatie binnen een gedeelte van een offshore windpark.
- ↵
63. Min. EZK 2018, Kamerbrief over missiegedreven innovatiebeleid met impact, 2018 (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/07/13/kamerbrief-naar-missiegedreven-innovatiebeleid-met-impact>)
- ↵
64. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip2-hernieuwbare-elektriteitsopwekking-op-land-en-de-gebouwde-omgeving>
- ↵
65. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip3-versnelling-van-energierenovaties-in-de-gebouwde-omgeving>
- ↵
66. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip4-duurzame-warmte-en-koude-in-de-gebouwde-omgeving-inclusief-glastuinbouw>
- ↵
67. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip5-elektrificatie-van-het-energiesysteem-in-de-gebouwde-omgeving>
- ↵

68. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip-13-een-robuust-en-maatschappelijk-gedragen-energiesysteem>
- ↵
69. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip6-sluiting-van-industriele-ketens>
- ↵
70. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip7-een-co2-vrij-industrieel-warmtesysteem>
- ↵
71. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip8-elektrificatie-en-radicaal-vernieuwde-processen>
- ↵
72. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip-13-een-robuust-en-maatschappelijk-gedragen-energiesysteem>
- ↵
73. <https://www.klimaatakkoord.nl/klimaatakkoord/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord>
- ↵
74. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip3-versnelling-van-energierenovaties-in-de-gebouwde-omgeving>
- ↵
75. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip4-duurzame-warmte-en-koude-in-de-gebouwde-omgeving-inclusief-glastuinbouw>
- ↵
76. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip5-elektrificatie-van-het-energiesysteem-in-de-gebouwde-omgeving>
- ↵
77. <https://www.klimaatakkoord.nl/themas/kennis--en-innovatieagenda/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip-13-een-robuust-en-maatschappelijk-gedragen-energiesysteem>
- ↵
78. <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/07/mmip-13-een-robuust-en-maatschappelijk-gedragen-energiesysteem>
- ↵
79. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/06/28/klimaatakkoord>
- ↵
80. Missie A 'Een volledig CO₂-vrij elektriciteitssysteem in 2050' met de MMIP's 1 en 2; Missie B 'Een CO₂-vrije gebouwde omgeving in 2050' met de MMIP's 3, 4 en 5; Missie C 'Een klimaatneutrale industrie met hergebruik van grondstoffen en producten in 2050' met de MMIP's 6, 7 en 8, en het missiedoorsnijdende MMIP 13 (zie <https://www.topsectorenergie.nl/missies-voor-energietransitie-en-duurzaamheid/mmip>).
- ↵
81. [https://www.topsectorenergie.nl/sites/default/files/uploads/TKI%20Gas/publicaties/Waterstof%20voor%20de%20energietransitie%20-%20innovatieroadmap%20\(jan%202020\).pdf](https://www.topsectorenergie.nl/sites/default/files/uploads/TKI%20Gas/publicaties/Waterstof%20voor%20de%20energietransitie%20-%20innovatieroadmap%20(jan%202020).pdf)
- ↵
82. <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2020/03/30/kamerbrief-routekaart-groen-gas/kamerbrief-over-routekaart-groen-gas.pdf>
- ↵
83. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/02/08/uitvoeringsprogramma-2019-2023>
- ↵
84. Deze acht trajecten zijn: integrale infrastructuur verkenning, investeringsplannen netbeheerders, regionale systeemstudies, nationale programma laadinfrastructuur, RES-en, transitievisie warmte, uitvoeringsplannen wijken, verduurzamingsplannen industrie
- ↵
85. Een framework is een geheel van softwarecomponenten of afspraken dat gebruikt kan worden bij het programmeren van applicaties, in dit geval verschillende modellen koppelt en laat functioneren als één model. Een framework bevat hiervoor, naast koppelinterfaces, een structuur of systeem voor de noodzakelijk interacties tussen modellen, zonder de originele modellen te wijzigen, zodat eenduidige de gevraagde resultaten en doelen worden gerealiseerd.

↵

86. Optimalisering is erop gericht, dat het energiesysteem operationeel robuust, veilig, stabiel en veerkrachtig is en kan omgaan met de normale energiebehoeftes (normale vraag en aanbodprofielen bijvoorbeeld), met buitengewone omstandigheden (bijvoorbeeld buitengewoon veel zon en wind bij relatief weinig vraag), met grote wisselingen in vraag naar energie. Dit alles uiteraard terwijl het energiesysteem radicaal verandert om de CO₂-doelstellingen waar te kunnen maken.

↵

87. Hiermee wordt bedoeld, dat vanaf het laagste niveau een systeem telkens onderdeel is van een groter systeem dat weer onderdeel is van een nog groter systeem. Of andersom: het energiesysteem bestaat uit deelsystemen die weer uit onderliggende deelsystemen bestaat. Om een realistisch beeld te krijgen van het operationele energiesysteem is het essentieel om deze recursie adequaat te simuleren.

↵

88. De aard van de slimme aansturingssystemen bepaalt de kortste tijdschaal die vereist is.

↵

89. Een gedetailleerde beschrijving van het gehele programma en de verschillende thema's is terug te vinden op <https://www.topsectorenergie.nl/tki-wind-op-zee/innovatieprogramma> en in de Routekaart wind op Zee 2030: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/03/27/kamerbrief-routekaart-windenergie-op-zee-2030>.

↵

90. Artikel 2, onder 86, van [Verordening \(EU\) nr. 651/2014](#) van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PbEU 2014, L 187).

↵

91. Tweede Kamer, bijlage bij Kamerstuk 32 813 nr. 263, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-868320>.

↵

92. Arrest van de Hoge Raad van 20 december 2019, ECLI:NL:HR:2019:2006. Arrest van het gerechtshof: ECLI:NL:GHDHA:2018:2591.

↵

93. <https://www.topsectorenergie.nl/missies-energietransitie-en-duurzaamheid/missie-industrie>.

↵

94. Kamerstukken II 2018/19, 32 813, nr. 342.

↵

95. Kamerstukken II 2020/21, 31 936, nr. 820.

↵

96. Beschikbaar via www.nlog.nl/rnes-garantieregeling

↵

97. Indien de aanvrager wenst te rekenen met de daadwerkelijk aangetroffen anisotropie, dan dient hij deze tijdens de puttest eenduidig en reproduceerbaar te bepalen. De aanvrager kan er ook voor kiezen dit niet te doen. Dan dient uitgegaan te worden van de anisotropie uit het acceptatiescenario.

↵